

گرگیان؛ جشن میلاد امام حسن ع

می‌گویند ریشه این رسم برمی‌گردد به زمان پیامبر اسلام(ص) و ولادت امام حسن مجتبی(ع). کودکان به رسم شادباش در خانه پیامبر(ص) رفتند و ایشان با شیرینی و تنقلات از آنها پذیرایی کردند. حالا قرن‌هاست مردم عرب ایران در جنوب ایران از جمله خوزستان، بوشهر و هرمزگان یاد این روز را با آیین «گرگیان» گرامی می‌دارند. به گزارش همشهری، جشن گرگیان یکی از جشن‌های مردم جنوب کشور است که با محوریت کودکان هر سال در ۱۴ اردیبهشت شب پانزدهم بعد از اذان مغرب و افطار همزمان با میلاد امام حسن مجتبی(ع) برگزار می‌شود.

گرگیان یعنی چه؟

نام اصلی این آیین «قرقیعان» است ولی در زبان محلی به نام «گرگیان» یا قرالعین نامیده می‌شود. مردم بغداد آن را «ماجینه» و اهالی جنوب بغداد «کرگیان»، بحرین «قرقاعون»، قطر «قرنقوه»، کویت و شرق عربستان «قرقیقان»، عمان «قرنقوه» و در امارات متحده عربی و شهرستان میناب و جزیره قشم به نام «حق‌الله» می‌خوانند. این مراسم در بندر دلم و شهرستان پارسیان نیز با نام کره‌کشو و در بندر دیر و بندر کنگان نیز با نام کرگشو برگزار می‌شود.

روایت‌های مختلفی درباره این نام وجود دارد ولی یکی از روایت‌های محکم درباره میلاد امام حسن(ع) است. مشهور است که پیامبر(ص) امام حسن مجتبی را نور چشم خوانده بودند و وجه تسمیه این جشن هم به همین موضوع بر می‌گردد.

شکل اجرای گرگیان

شیوه اجرای گرگیان به این صورت است که کودکان بعد از افطار به کوچه‌ها می‌روند، دو رنگ یا سیبند در دست می‌گیرند و آنها را به هم می‌کوبند. با ضربه‌هایی که با صدای سنگ ایجاد می‌شود، شعرهای مرتبط با جشن را می‌خوانند. گروه اول می‌خواند «گرگیان و گرگیان» و گروه دوم جواب می‌دهند «الله‌عیطیکم رضاع» (خدا به شما پسر دهد) یا اینکه «گرگیان و گرگیان، الله‌ایخلی اولیدکم» (خدا پسر کوچک شما را نکه دارد).

کودکان همراه با شعرخوانی به در خانه‌ها می‌روند و البته مردم از قبل برای این روز آماده شده‌اند و با شیرینی و پسته و بادام از کودکان پذیرایی می‌کنند. بچه‌های گردنشان کیسه‌های می‌گذارند که از لخته شروع جشن تا پاسی از شب آنها را با شیرینی بر می‌کنند و با دست پر به خانه بر می‌گردند.

فراموشی و رونق دوباره

آن‌طور که یکی از فعالان میراث فرهنگی خوزستان توضیح می‌دهد مناسک جشن گرگیان تا دهه پیش به‌صورت کاملاً مردمی برگزار می‌شد و کم‌کم رو به فراموشی می‌رفت، اما از ۱۲ سال پیش با توجه فعالان این حوزه مناسک محلی این جشن وارد فضای رسمی شد تا دوباره احیا شود.

قاسم آل‌کنیر در این باره به همشهری می‌گوید: پرونده ثبت ملی این جشن را در اوایل دهه ۹۰ ماده کرده و بالاخره توانستیم آن را در سال ۹۵ به ثبت ملی برسانیم. حالا جشن گرگیان یکی از میراث‌های ناملموس ثبت شده مردم عرب ایران در فهرست آثار ملی است.

به گفته وی، احیای دوباره این جشن موجب شده است از ابتدای ماه رمضان خانواده‌ها کم‌کم درگیر آن شوند و کسب‌وکار خیاط‌ها برای دوخت لباس‌های محلی و تولید کنندگان ابزار مورد نیاز جشن از جمله کلاه‌های پسرانه و زنجیرهای سکه‌ای دخترانه رونق بگیرد. آل‌کنیر توضیح می‌دهد که در چند سال اخیر استقبال و اشتیاق برای مشارکت در جشن زیاد شده است، به‌طوری که اسامی مردم در اهواز یک روز زودتر به پیشواز گرگیان رفتند؛ هرچند جشن اصلی شب گذشته (چهارشنبه، ۱۶ فروردین) در اهواز، شوشتر، شوش، آبادان، جراحی، خرمشهر، رامهرمز، شادگان، ماهشهر، دارخوین، شادگان، سوسنگرد، هویزه و بسیاری از روستاهای تابعه برگزار شد.

درخواست از مسئولان

فعال میراث فرهنگی خوزستان هرچند از استقبال مردم برای برگزاری جشن گرگیان خیر می‌دهد، اما تأکید می‌کند که میراث فرهنگی کار جدی‌ای در این زمینه انجام نداده است. آل‌کنیر با تأکید بر اینکه شهر بک کالبد و مردم کنشگران آن هستند، توضیح می‌دهد: مردم در ایام رمضان در تکاپوی جشن هستند، اما شهر هیچ رنگ و بویی از این آیین ندارد. او معتقد است این کرختی و بی‌تفاوتی می‌تواند منجر به ایجاد فاصله میان مردم و شهر و همچنین مسئولان شود. آل‌کنیر اظهار امیدواری می‌کند مسئولان در این جشن همراه مردم باشند، او البته به نکته دیگری اشاره می‌کند و آن جذب فعالان حوزه کودک، میراث فرهنگی و همچنین مذهبی به این آیین است. آل‌کنیر توضیح می‌دهد: جذب گروه‌های مختلف با علائق متفاوت می‌کند فضای مشارکتی و هم‌افزایی ایجاد کرده است که مسئولان می‌توانند با ورود به گرم‌شدن جشن این هم‌افزایی را تقویت کنند.

ایرانتنهر

آداب بندگی

مردم سراسر کشور با رسوم گوناگونی، ماه مهمانی خدا را جشن می‌گیرند

گزارش

راحله عبدالحسینی روزنامه‌نگار

ماه مهمانی خدا به نیمه رسیده و روزه‌داران با به جا آوردن اعمال این‌ماه فرصت بندگی را برای خود رقم زده‌اند. علاوه بر آیین‌های عبادی‌ماه مبارک رمضان، مردم هر شهر و دیار سعی دارند بنا بر رسم و فرهنگ کهن دیار خود این ماه را سپری کنند. گذشته از برپایی مراسم جزخوانی قرآن، مراسم شب قدر و نمازهای مستحب در این روزها و شب‌های گرانقدر در برخی از استان‌ها با رسم و رسوم خاصی برگزار می‌شود که در این گزارش به آنها می‌پردازیم.

کاکولی‌پزان در چهارمحال و بختیاری

آیین سنتی کاکولی‌پزان در دهه پایانی ماه مبارک رمضان تا روز عید فطر یک رسم قدیمی است که در چهارمحال و بختیاری به همت بانوان به قوت خود باقی مانده‌است. آتش تنور در سحرگاه روشن و نان سنتی «کاکولی» که مخلوطی از آرد، شکر، شیره انگور، تخم‌مرغ، گل رنگ، خشخاش و خشکیارهای افزوده‌ای است، پخته می‌شود. زنانی که برای پخت نان کاکولی گرد هم جمع شده‌اند، هر کدام کف دست خود را روی خمیر چانه‌اول برای تیرک با ذکر دعا می‌گذارند و آن را پهن می‌کنند. نان اول توسط بانوی سیده بر تنور کوبیده می‌شود. کاکولی‌ها به‌عنوان نذری برای افطار بین همسایگان توزیع می‌شود.

برکت توریاسی در اردبیل

دوختن کیسه به برکت یا رسم برکت توریاسی، هم‌زمان با آخرین جمعه‌ماه مبارک رمضان اغلب در مساجد مشکین شهر برگزار می‌شود. دوختن این کیسه‌ها با ختم «۳ جزء قرآن کریم انجام می‌شود. کیسه‌ها از پارچه ندری تهیه و پس از آماده شدن، مقداری نمک و وجه نقد در آن قرار داده می‌شود. خانواده‌ها پس از اندازه‌گیری خود را در طول سال داخل این کیسه قرار داده و در سفرهای زیارتی و کارهای عام‌المنفعه مورد استفاده قرار می‌دهند.

گره‌گشای در بوشهر

یکی از آیین‌هایی که به‌عنوان میراث ملی ناملموس استان بوشهر ثبت ملی شده، آیین شبانه «گلی گشو»، «گره گشو» یا «گره گشای» است و در نیمه‌ماه مبارک اجرا می‌شود. در این مراسم، گروه‌هایی از کودکان و نوجوانان با سردادن جملاتی، به در منازل می‌روند. مردم نیز با ریختن برنج، گندم، شکلات و تنقلات دیگر در کیسه‌هایشان با هدف گشوده شدن مشکلات از آنان پذیرایی می‌کنند.

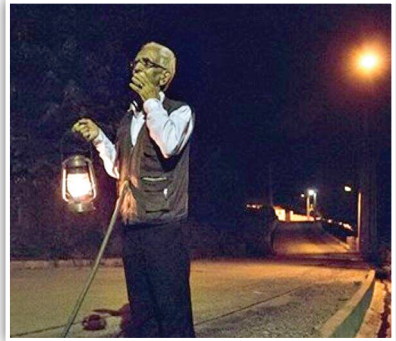
عزاداری مراسم نوزدهم رمضان در بوشهر با سینه زنی همراه با سنج و دمازنی و اجرای تعزیه همراه است.

روستاهای اصفهان و آیین رمضان

مکت

مردم روستاهای استان اصفهان با آیین خاصی ماه مبارک رمضان را گرامی می‌دارند. در روستاهای نظنز سال‌های دور، سحر خوانی در روستای کمجان مرسوم بود؛ به‌گونه‌ای که چند جوان خوش صدا پیش از اذان صبح به پشت‌بام رفته و با خواندن مناجات، اشعار و آیات قرآن، مردم را برای گرفتن روزه بیدار می‌کردند. این رسم دیگر مرسوم نیست و به جای آن امامزاده ایوب روستا، محور

چلیک‌زنی در خراسان رضوی

رسم «چلیک‌زنی» برای بیدارباش سحری بین خراسانی‌ها رایج بوده که در خاطره موسسید کرده‌ها باقی مانده است. چلیک در واقع پیت حلیبی نفت بود که چلیک‌زن با بندی آن را روی گردن خود می‌آویخت و با ۲ چوب روی چلیک می‌کوبید تا روزه‌داران از خواب بیدار شوند و مراسم سحری را ایجا آورند.

بین مردم تربت حیدریه هم برای بیدارباش سحری، رسم تشت‌زنی رایج و این کار به این شکل بود که در هر محله یک یا ۲ نفر تشت به‌دست به پشت بام بلندی می‌رفتند و با کوبیدن آن، فرارسیدن سحر را به دیگران اطلاع می‌دادند. اما از رسومی که هنوز هم بین اهالی روستای باب‌الحکم شهرستان بردسکن خراسان رضوی رایج است، می‌توان از افطاری دادن نام برد. مسجد جامع قدیمی این روستا، سالیان سال است که در غروب هر روز ماه رمضان پذیرای جمعیت روستاییان روزه‌دار است. همه بر یک سفره افطار مشترک می‌نشینند و روزه خود را می‌گشایند. طبق این سنت دیرینه، تمام مومنان این روستا قبل از اذان مغرب در مسجد جامع روستا جمع شده و پس از روضخوانی قرآن و خواندن نماز جماعت هم‌زمان و در کنار یک سفره افطار می‌کنند. در آیین شب‌خوانی یا شوخوانی که هم‌اکنون نیز در برخی مناطق روستایی در بخش‌های مرکزی و خاخر گناباد هم وجود دارد در هر محله یک نفر شیخوان از حدود یک ساعت مانده به اذان صبح در محله یا روستا اشعاری را با صدای بلند می‌خواند تا مردم بیدار می‌شوند.

خوراکی‌های متنوع ماه رمضان در گیلان

مردم گیلان معمولاً در ماه رمضان از غذاهایی مثل پنیر سیاه مزگی، شامی رشتی، آش کشک، کشتا، کولاس، گندمی، کماج، نان روغنی، گل پالوده، فرنی، حلوا ترک، رشته رشتی و خاتون پنجره استفاده می‌کنند. «پنیر سیاه مزگی» که در روستای سیاه‌مزگی از توابع شهرستان شفت استان گیلان تولید می‌شود یکی از بهترین سوغاتی‌های این استان است. این پنیر یکی از پنیرهای کم‌نظیر در ایران از نظر طعم و مزه بوده و بسیار مقوی است زیرا شیر گوسفند را بدون گرفتن خامه شیر به پنیر تبدیل می‌کنند.

شیرینی محبوب در ماه رمضان زولبیا و بامیه است اما در گیلان علاوه بر این، «رشته خوشکار» که نوعی شیرینی کاملاً سنتی است، رواج دارد. رشته خوشکار از دو محصول

بازی‌های محیبسی در شب‌های رمضان خوزستانی‌ها

خوزستان به دلیل تنوع قومی، آداب و رسوم زیادی دارد که تنوع این آیین‌ها در ماه رمضان نمود بیشتری پیدا می‌کند. خوزستانی‌ها غذاهای مخصوصی در رمضان مانند «سمبوسه»، «هریس»، «تشریبه»، «قلقل» و «ماقوده» تهیه می‌کنند. بازی «محیبسی» هم در شب‌های ماه رمضان بین مردان خوزستانی رواج و طرفداران زیادی دارد. محیبسی به معنی انگشتر است که این بازی مثل بازی گل یا پوچ است که با تفاوت‌هایی برگزار می‌شود. بازیندگان در پایان بازی باید به همه شرکت‌کنندگان شیرینی بدهند.

طرح: همشهری/ایرام غروی

عدد خیر

۱۰۴۵ واحد

مدیرکل بنیاد مسکن انقلاب اسلامی آذربایجان غربی از آغاز عملیات بازسازی یک‌هزار و ۴۵ واحد مسکونی احداثی آواربرداری شده در مناطق زلزله‌زده خوی خبر داد. به گزارش مهر، جعفر برزگر افزود: با اتمام عملیات آواربرداری واحدهای مسکونی احداثی در مناطق زلزله‌زده شهرستان خوی و با توجه به تأمین مصالح ساختمانی از جمله میلگرد و سیمان رلیگان، اسکلت‌های فلزی، اجر و بلوک‌های سقفی هم‌زمان با عملیات آواربرداری، کار بازسازی واحدهای مسکونی در مناطق زلزله‌زده خوی با سرعت ادامه دارد.

۳۰ میلیارد

مدیرعامل سازمان منطقه ویژه پارس از اجرایی شدن طرح‌های پتروشیمیایی و پتروپالایشگاهی با سرمایه‌گذاری ۳۰ میلیارد دلاری در منطقه پارس جنوبی خبر داد. به گزارش تسنیم، سخاوت اسدی گفت: ۷۵ درصد گاز مورد نیاز کشور از طریق تأسیسات و صنایع پارس جنوبی تولید و تأمین شد. سال گذشته بالاترین صادرات نسبت به سنوات ماقبل در منطقه پارس جنوبی ثبت شد و صادرات از این منطقه از ۱۲٫۵ میلیارد دلار فراتر رفت.

۱۳ شهر

مدیرکل دفتر هماهنگی امور اقتصادی استانداری سیستان و بلوچستان گفت: عملیات گازرسانی به ۱۳ شهر از مجموع ۶۰ شهر استان در حال انجام و ۴۱ شهر باقی‌مانده در مرحله طراحی و پیمان‌سیاری هستند. به گزارش ایرنا، مجتبی شجاعی افزود: گازرسانی به مناطق مختلف سیستان و بلوچستان از مهم‌ترین اولویت‌های شرکت ملی گاز ایران در سال ۱۴۰۱ بوده است.

خیر روز

تولید نخستین الکتروموتورهای آبرسانی از دریا در خراسان رضوی

برای نخستین بار الکتروموتورهای مورد نیاز طرح آبرسانی از دریا، در یک شرکت دانش‌بنیان خراسان رضوی تولید شد.

به گزارش ایرنا، مدیرعامل شرکت صنایع ماشین‌های الکتریکی جوبین با اشاره به توان تولید الکتروموتورهای صنعتی مورد نیاز صنایع کشور در شهرستان جوبین، گفت: متخصصان، مهندسان و کارگران مجموعه شرکت صنایع ماشین‌های الکتریکی جوبین موفق به ساخت و طراحی الکتروموتور «عمود نصب» برای صنعت انتقال آب کشور شدند.

محمد رستمی افزود: این الکتروموتور ۱۶۴۰ کیلووات برای نخستین بار در کشور در این واحد صنعتی تولید شده که پس از آزمایش، برای آبرسانی و انتقال آب از دریا و دستگاه آب شیرین‌کن مورد استفاده قرار می‌گیرد. مدیرعامل شرکت صنایع ماشین‌های الکتریکی جوبین گفت: دانش فنی تولید الکتروموتور با این کاربرد تنها در اختیار چند کشور محدود بود که طی ۸ ماه با دانش بومی متخصصان این شرکت دانش‌بنیان مرحله طراحی و تولید آن اجرا شد و ۲۰ دستگاه از این الکتروموتور عمودنصب تولید می‌شود. رستمی افزود: در سال‌های گذشته نیز الکتروموتورهای مورد نیاز طرح آبرسانی به استان‌های خوزستان و همدان در این شرکت دانش‌بنیان در شهرستان جوبین خراسان رضوی تولید شده بود.

وی اظهار داشت: این واحد صنعتی در سال‌های اخیر اقدام به تولید الکتروموتور غول‌پیکر سنگرون، نخستین الکتروموتور ضد انفجار و ایمن کشور با کاربرد در صنایع گوناگون مانند فولاد، مس، سیمان، آب و فاضلاب، نفت و مترو نیز کرده بود. شرکت ماشین‌های الکتریکی جوبین (جمکو) به‌عنوان یکی از بزرگ‌ترین تولیدکنندگان الکتروموتور در ایران، در حاشیه جاده سبزوآر - اسفراین، در ۲۵ کیلومتری شهر نقاب، مرکز شهرستان جوبین و ۴۵ کیلومتری شمال سبزوآر واقع است. نقاب مرکز شهرستان ۵۴ هزار نفری جوبین در ۲۱۰ کیلومتری غرب مشهد قرار دارد.

عکس خیر

قلعه تاریخی طالخونجه

قلعه تاریخی باوری در رودی شهر طالخونجه در ۷۰ کیلومتری جنوب غربی اصفهان واقع شده و قدمت آن به دوران قاجار می‌رسد. این قلعه که به ثبت ملی هم رسیده، نیازمند توجه بیشتر برای حفظ و مرمت است. منبع: تسنیم

برنامه‌های ماه مبارک رمضان شده است، هنگام سحر بانماز جماعت صبح و ظهر بعد از نماز جز خوانی و هنگام افطار سفره افطاری گسترانده و همه در امامزاده مهمان هستند. در روز ۲۷ رمضان اهالی روستا سر دارند که به ۷ مسجد از ۱۲ مسجد رفته و در آن دو رکعت نماز بخوانند و طلب حاجت کنند. از میزبانی خدا در این ماه عزیز تشکر و قدر دانی کنند. در صبح عید فطر در خانه یکی از بزرگان روستا سفره صبحانه برقرار است. بعد از نماز عید هم همه باهم به منازل تازه در گذشتگان رفته و مراسم عید‌اول را می‌گیرند

بعد از نماز ظهر و عصر به مزار رفتگان از دنیا رفته و برای آنها نیز طلب مغفرت می‌کنند. مردم ایبانه هم مراسم این‌ملجم سوزان رانه به قوت گذشته اما کم و بیش اجرا می‌کنند.

از اواسط ماه رمضان جوانان شکلک این‌ملجم را با تکه‌های پارچه کهنه درست می‌کردند و به آن لباس‌های زنده می‌پوشاندند و سر آن را به صورت یک کره‌ای توخالی می‌ساختند تا در آن قدری باروت بریزند و کلاه‌های کهنه بر این سسر قرار داده و در کوچه‌ها می‌گردانیدند و دسته‌جمعی اشعاری در لعن این‌ملجم می‌خواندند.